

Díky své poloze uprostřed Moravskoslezských Beskyd je Čeladná skvělým východiskem turistických tras. Vydáte-li se po nich, objevíte kouzlo zdejší krajiny, seznámíte se s její historií, kulturou i legendami.

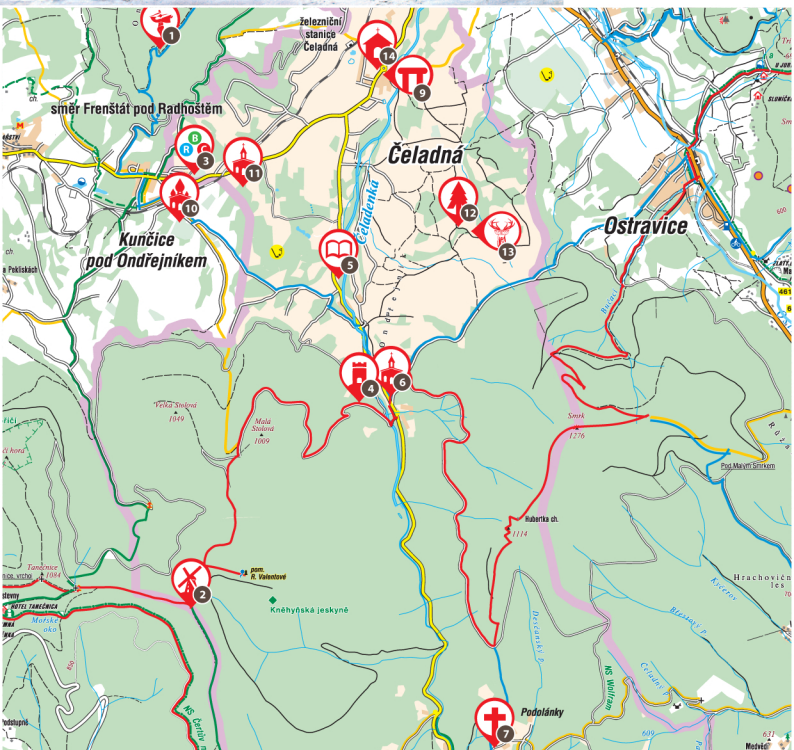
Knihovna a informační centrum

739 12 Čeladná 714

Tel: 558 684 400

e-mail: ic@celadna.cz

www.info-celadna.cz

Památník Josefa Kaluse

Provozní doba:

květen, červen, září: svátky, sobota a neděle

9—15 hodin

červenec, srpen: svátky, úterý až neděle

9—16 hodin

Mimo provozní dobu možno domluvit prohlídku na tel.č. 739 219 838

Valašské muzeum v přírodě

Palackého 147

756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Tel: +420 571 757 111

e-mail: muzeum@vmp.cz

http://www.vmp.cz

Areál Na mlýně

Kozlovice č. 130

739 47 Kozlovice

Tel: +420 558 640 789

e-mail: namlyne@relaxvpodhuri.cz

www.relaxvpodhuri.cz

Moravskoslezský kraj

Knihovna a informační centrum

Poskytujeme tyto služby:

- informace o obci Čeladná a okolí •
- informace o vlakových a autobusových spojech •
- informace o možnostech ubytování a stravování •
- informace o umístění firem, organizací a služeb •
- prodej publikací, pohlednic •
- prodej upomínkových předmětů, turistických map apod.
- kopírování a skenování, fax
- reklamní služby • přístup na internet

Vydala Obec Čeladná v roce 2010.

Financováno z rozpočtu Moravskoslezského kraje.

Autoři kresby: Václav Dvořák, Ladislav Tichý.

Projektant:

Architektonická kancelář AAC servis s.r.o.,

SLEZSKÁ 45, 130 00 PRAHA 3, tel: 222 516 375,

e-mail: atelier@aacpraha.cz, www.AACpraha.cz.

Návrh trasy:

Cyklostezka 6008: Čeladná, hotel Prosper, bus — Kunčice p. Ondřejníkem, rozcestí k žel. st. (5 km),

Žlutá: Kunčice p. Ondřejníkem, rozcestí k žel. st. — Kozlovice, střed, bus (8 km).

Délka trasy a obtížnost: 13 km, nenáročná trasa

Popisovaná trasa vede třemi obcemi — Čeladnou, Kunčicemi pod Ondřejníkem a Kozlovicemi. Je o ní zmínka již v Urbáři z roku 1581. Dodnes se jí říká **VALAŠSKÁ CESTA**. Spojovala sídlo valašského vojvodu v Kozlovicích se salásemi v Zadních horách (Čertův mlýn, Kněhyně, Stolová, Smrk,...). Pohodlná cesta vede jen mírně zvlněným terénem a poskytuje krásné výhledy do okolí.

VALAŠI se objevili na moravsko-slezsko-slovenském pomezí po roce 1480. V průběhu tzv. valašské kolonizace sem přesídlili ze sousedních karpatských pohorí. Byli velmi otužilí, houževnatí, zdraví a nepoddajní. Živili se chovem ovce, tzv. salašnictvím. Ovce vyhnali přes letní polovinu roku na horskou salaš a pásli je na horských pastvinách. Netradičním způsobem zpracovávali ovčí mléko na žitnici, sýr a brynz. Vrchost Valachy vítala. Osídlením horských oblastí zabezpečovali jižní hranice hukuvaldského panství proti Uhrám. Valaši se řídili tzv. valašským právem. Zaručovalo jim určité úlevy a osvobození od daní. Představitelem světské moci byli valašský vojvoda. Zprostředkoval styk s vrchností na Hukuvaldech, měl na starost správu salaší, hájil práva a zájmy Valachů. Četých 200 let (1565—1764) byli sídlem valašských vojvodů hukuvaldského panství Kozlovice. Valašské salašnictví dávno zaniklo, Valaši se smísili s původním usedlým obyvatelstvem. Jejich zlo na místní způsob života byl však velmi výrazný. Vznikla osobitá kultura, se kterou se dodnes setkáváme v lidové architektuře a folklórní tradici.

📍 Víte, že... Nedaleko kozlovického areálu Na mlýně, po proudu říčky Ondřejnice směrem na Hukuvaldy, stojí bývalá hospoda „U Harabiša“? Právě tady Janeček našel inspiraci pro své „Lašské tance“ (s původním názvem „Valašské tance“), z nichž jeden je nazván Čeladenský.

👉 **Tip:** S typickými valašskými stavbami, zvyky a tradicemi se můžete seznámit ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

Portášskými chodničkami — z Čeladné do Rožnova pod Radhoštěm

Návrh trasy:

Červená: Čeladná, hájovna Janečkovice, bus — Malá Stolová, sedlo — Kněhyně, sedlo — Čertův mlýn (6,5 km, převýšení +710 m) • **Červená:** Čertův mlýn — Tanečnice, sedlo (1,5 km, převýšení -200 m) • **Zelená:** Tanečnice, sedlo — Pustevny (1,3 km) • **Modrá:** Pustevny — Radhošť, kaple (4 km) • **Červená:** Radhošť, kaple — Černá hora — Rožnov pod Radhoštěm, bus (9 km, převýšení -730 m).

Délka trasy a obtížnost: 22,5 km, náročná trasa s velkými výškovými rozdíly

Cesta začíná na horním konci Čeladné nedaleko roubené kapličky a altánku nad pramenem zvaným „Cyrilka“. Po červené turistické značce se dostaneme k mostu říčky Čeladenku. Údolí Čeladenky svírá horský průsmyk Třšava, kterým procházela stará obchodní cesta z Moravy do Uher. V nejúžším místě průsmyku stáží cesta hrádek neznámého jména, kterému dnes říkáme podle kopce, na němž stál, **KOZINEC**. Po asi 700 metrech cesty za mostem se nacházíme přímo naproti Kozincům.

Hrádek se podařilo lokalizovat až v r. 1981. Stával na protáhlém úzkém hřebeni na prostoru dlouhém přibližně 50 m a širokým jen 5—7 metrů, v nadmořské výšce 648 m. Od okolního terénu je oddělován hluboký, do skály vytesaný příkop a strmé, několik desítek metrů vysoké skály. Na stavbu hrádku bylo zřejmě použito kromě dřeva i velké množství kamene, jak naznačují kameny sesypané po celém kopci. Na místě se však nezachovalo žádné kompaktní zdivo. Na konci 14. či snád v 15. století hrádek přestal plnit svou funkci. Při archeologickém průzkumu byly nalezeny zbytky keramiky i další předměty, např. zlomky mší, pohárů, hřebíky, hroty do šípů, zdobená přezka, podkova. Abychom se dostali až k hrádku, musíme vylákat strmý kopec pešinou obdávající ze značené cesty. Z hradu je i přes bukový porost nádherný výhled na Beskydy, Frydlant nad Ostravicí a údolí Čeladenky.

Značená cesta dále vede kolem třetí nejvyšší hory Moravskoslezských Beskyd Kněhyně (1257 m) na Čertův mlýn (1207 m), Tanečnice, sedlo. Odtud pokračujeme po zelené značce na Pustevny (1018 m). Turistické částy na Pustevnách Libušín a Mamčinka, tzv. útulny, patří k nejmenším historickým stavbám v Beskydech. Byly postaveny podle návrhu architekta Dušana Jurkoviče. V restauraci Libušín na Pustevnách se nachází mimo jiné i vyobrazení velitele valašských portášů Stavinohy podle akvarélových studií malíře Mikoláše Alše. Z Pustevnen se dostaneme po modré turistické značce kolem sochy pohanského boha Radegasta na vrchol Radhoště (1129 m). Zde se nachází nejvýše položená církevní stavba v Česku, kaple sv. Cyrila a Metoděje. Autorem sousoší sv. Cyrila a Metoděje před kaplí i sochy Radegasta je frenštátský rodák Albín Poláček. Od kaple nás svahem Černé hory (891 m) dovede do Rožnova p. Radhoštěm červená turistická značka.

PORTÁŠI byli v minulosti zvláštností východní Moravy. Tento strážný sbor vznikl v roce 1638 a sloužil až do roku 1830 (téměř 200 let). Název „portáš“ pochází z latinského slova „porta“ — brána. Portášů strážili průsmyky — přírodní brány. Pozvali je nejen při ohrožení zemských

hranic, ale také měli za úkol hájit feudální pořádek proti zbojnickým horalům a jiným nepoddajným životům. Výběr mužstva z řad východomoravských horalů byl motivován vojenským vzhledem Valachů a předpokladem, že v hornatém hraničním území se může uplatnit jen človek znalý těchto končin. Portášů měli svou stanici i na Čeladné, sídlil zde desátník s devíti muži.

📍 Víte, že... Po tradičních portášských chodnicích provádějí pochůzky činnost členů Valašského portášského sboru z Valašské Bystřice? Jsou vybaveni historickými kroji a zbraněmi, spolupracují s CHKO Beskydy a bývají k vidění ve Frenštátě pod Radhoštěm, např. při Setkání cimbalových muzik, při některých akcích ve Valašském muzeu v přírodě, na každoročních Portášských slavnostech ve Valašské Bystřici i jinde.

👉 **Tip:** V podání Cimbalové muziky **PORTÁŠI** z Čeladné si můžete poslechnout zdejší původní neupravené lidové písně.

Po stopách Černých myslivců — z Čeladné na Martiňák a zpět

Návrh trasy 1:

Neznačená: Čeladná, síň tradic, bus — Horní Čeladná, kaple (1,5 km) • **Červená:** Horní Čeladná, kaple — Polana (5 km, převýšení +340 m) •

Modrá: Polana — Kociánka (2,5 km, převýšení -260m) • **Modrá:** Kociánka — Martiňák (3 km, převýšení +140m) • **Žlutá:** Martiňák — Podolánky, škola, bus (4 km, převýšení -180 m)

Délka trasy a obtížnost: 16 km, středně náročná trasa

Východním směrem navrhované trasy bude **Památník Josefa Kaluse**, který se nachází v prostřední Čeladné kousek nad obdkočku ke golfovému hřišti. V této budově působil v letech 1889—1908 „valašský slavík“ — učitel a básník Josef Kalus. Na Čeladné jej navštěvovala řada umělců, mezi jinými i spisovatelka Růžena Svobodová. Doslechla se do černých myslivců, kteří na loveckých výpravách v beskydských horách doprovázeli olomouckého arcibiskupa, kardinála Bedřicha Egona Fürstenberga (1813—1892). Příběhy a legendy o nich poskytl spisovatelce námět pro povídkovou knihu Černí myslivci: „Čelá rájajina a půl království zvaly 12 stihlých hochů, zvaly vybrané krásné a pověstné myslivce z Vysokých hor. Nebylo nikde široko — daleko vzácnějšího tanečnicka, ochotnějšího pijáka a proslavenějšího milence nad ně. Přijíždávali občas s krásnými, bujnými vraníky ze svrch hor zahřítí si do města.“

V Památku se nachází stálá vlastivědná expozice věnovaná historii obce, životu a dílu Josefa Kaluse a partyzánskému odboji na sklonku 2. světové války. Najdete zde také výstavy současných umělců, které se během sezony obměňují. Od Památku se vydáme dále po silnici k roubené kapličce a altánku nad pramenem zvaným „Cyrilka“. Tady začíná červená značka, která nás zavede na Polanu, rozcestí. Z Polany pokračujeme úbočím Smrku po modré značce na Kociánku. Cestou myjeme zajímavou církevní památku — litinový **Bedřichův kříž**. Kardinál Fürstenberg jej nechal postavit v r. 1860 nedaleko myslivny pro obyvatele horské osady Podolánky. Scházeli se u něj věřící, když pro nepřiznané počasí či vysoký sněžný nemohli do kostela v Čeladné nebo na Horní Bečvu. Z Kociánky dojdeme po modré značce ke křížovce značených turistických cest na Martiňáku. V minulosti toto významné horské sídlo spojovala Horní Bečvu s Čeladnou. Stykají se tu 3 horské hřebeny a 3 údolí. Již před 200 lety na tomto místě stával vyhlášený zájezdní hostinec pana Martiňáka. V roce 1927 hostinec koupil Klub českých turistů. Dnešní chata byla postavena na původních základech v roce 1972. Z Martiňáku se po žluté značce dostaneme na autobusovou zastávku Podolánky, škola.

ČERNÍ MYSLIVCI Kociánka, Umučeny, Pajurčanka, Bařiny, Skučena, Ráztočky jsou jména osad, které máme cestou. Patily k podolánskému revíru a při svých nájezdech v tzv. Zadních horách jim nejednou prožívali olomoucký arcibiskup, lanškrob Bedřich Egon kardinál Fürstenberg, se svými černými myslivci. Kardinál Fürstenberg trávil mnoho času na svém sídle na Hukuvaldech. Beskydy miloval. Na jeho příkaz byly v horách budovány tzv. knížecí chodničky, které měly zprístupnit těsně pralesovité části lesa. Nechával stavět hájovny i domy pro dělníky, zakládal a renovoval školy. Byl také osáňným lovcem. Nosil krásnou černou myslivčickou uniformu a na prsou kříž, zavěšený na zlatém řetězu. Doprovázelo jej dvanáct mládenců, lesních praktikantů, svobodných a pečlivě vybraných myslivců z dvánácti hukuvaldských revírů. V době arcibiskupovy návštěvy oblékali místo svých lesnických stejnojrůdných černé uniformy s loveckými šerápy po boku. Pečovali o kněžze a dělali mu společnost. Právě podle barvy uniform se jim říkávalo „černí myslivci“. Na svou těžkou službu byli patřičně hrdí a také arcibiskup na ně nedal dopustit. Opatrovali peče jeho milované hory a chránili zvěř.

Vladislav Krop, Černí myslivci v Zadních horách

📍 Víte, že... Kardinál Fürstenberg zanechal svou stopu na mnoha místech v kraji?

V obci Bílá financoval v letech 1873—1875 stavbu dřevěného kostela sv. Bedřicha. Tato jedinečná stavba svou architekturou připomíná skandinávské středověké kostely. Obraz sv. Bedřicha v kostele se prý shoduje s podobou samotného kardinála.

👉 **Tip:** Každoročně v měsíci říjnu se v historickém kostelku v obci Bílá koná slavnostní Hubertská mše. Účastní se jí následovníci „Černých myslivců“, členové světského řádu Černí myslivci Pobeskydští. Při slavnostních přiležitostech se oblékají do černých myslivčických uniform se zeleným křížem.